

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld. za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za štjake velja snižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. **Opravništvo**, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami.

Belgrad 27. avg. Ministerski svet, kateremu je predsedoval knez Milan, sklenil je, da srbska vojska stopi v sodelovanje z rusko v Bulgariji.

Carigrad 27. avg. Dozdaj še nobeno oficijalno naznanilo ne poroča, da bi bil Turki Sipko vzeli.

Bukarešt 25. Turki so poskušali utrditi se mej Vidinom in Kalafatom. A Rumuni so jih s kanoni prepodili.

Vojska.

Včerašnji nemški in drugi Slovanom sovražni časopisi so bili polni lažljivih telegramov o Šipki. Iz Pariza in Londona so hoteli vedeti, da je Sulejman-paša, kateri je, kakor so dejali, „bika za rogove prijel“, zmagal Ruse pri Šipki in jih do Gabrove zapodil. Dunajska „N. fr. Pr.“ je celo včeraj prinesla telegram iz Niša, od 26. avgusta, da je Sulejman-paša ne le važno sotesko Rusom vzel, temuč tudi 30.000 (!) Rusov in jednega ruskega velikega kneza ujel. Hvala Bogu, da uže včeraj naš na prvem mestu lista priobčeni oficijalni ruski telegram vse te laži podira. In sicer celo lažjivi turški Carigrad denes mora oficijalno povedati istino, da ničesa ne ve, da je torej vse laž, kar je včeraj kot „govorico“ o zmagi pri Šipki po sveti telegrafoval, predno je kaj gotovega vedel, prav po svoji navadi. Turku pa sicer uže njegovi prijatelji, kakor „D. Ztg.“, ne verujejo več, kar se njegovih poročil tiče.

Neizmerno krvavi in trdovratni boj za sotesko Šipko se je bil torej strastno celih šest dni. Do tega časa, ko to pišemo, nij

nam znano, ali so se Turki upali še sedmi dan napasti ruske položaje, in ali so ti po šestdnevnem trudu tu še dovolj močni bili, odbiti jih, a upamo da!

O Bulgarih piše dopisnik „K. Ztg.“ iz Pere tako-le: Noben dan ne mine, da ne bi prignali Turki tropo Bulgarov grdo 20 vkup za vratove vklenenih. Nihče nič ne stori proti temu. Amerikanski misijonarji pravijo, da je le okolo Kazanlika 33.000 Bulgarov poklanih bilo. Najbolj denuncirajo Bulgare Turkom judje. Mej judi in Mohamedani je uže prej večja simpatija bila.

Iz Sarajeva se poroča, da je šlo sedem taborov redifov proti Črnejšgori. — Potniki se ostro preiskujejo. „Bosna“ pripoveduje o novih bojih mej vstasi in Turki.

Turška zverstva se tudi na naše avstrijsko ozemlje raztezajo. Samo ta mesec so turški vojaki uže petkrat prestopili dalmatinsko mejo. Nazadnje je storila to turška garnizona v Zarini, ki je pri Čajkovici udrla na dalmatinsko zemljo, sesekala Avstrijca Stefana Lečića ter njegovo glavo soboj vzela.

Srbija stopa v vojno.

Denes nam telegram „Pol. Corr.“ prinaša važno novico, da Srbija vendar le zopet stopa v zvezi z Rusijo v vojno zoper Turka. Sicer se je o tem uže dolgo govorilo, ali kot gotovo se stoprav zdaj poroča. In vsak dober Slovan in Slovenec, ki se veseli, če naša slovanska stvar tu ali tam kvišku dviga, bode to novost pozdravil z veseljem.

Imenitno se nam zdi, ko telegram poroča, da Srbija stopa kot zaveznik Rusije v akcijo „v Bulgariji“. Ta pristavek hoče povedati, da udeleženje Srbije v vojni n ma

namena, žaliti ali škodovati „avstrijskih interesov“ temuč, da ima le vzvišen namen ruske vojne, pomoči pri osvobojevanju južnega Slovanstva.

Avstrija bode mogla, kakor prej, zgornjo Bosno in zgornjo Hercegovino posesti in svojim jugoslovanskim provincijam pridružiti. Njej nij treba nobene sumnjivosti imeti na Srbijo, če se ta in Črnogora prav pomnoži.

In Srbija, kakor Črna gora sta lani (in poslednja še bolj letos) dovolj drage krvi prelili, da zaslužita prirastka toliko, da bosta kot neodvisni državici mogli brez skrbi razvijati se. To jima želi vsak Slovan, pa bi jima moral privoščiti vsak pošten političen človek.

Kakor so se zdaj stvari pokazale, je škoda, da Rusi nijso precej od kraja srbske pomoči sprejeli. Srbi so lani štiri mesece celej turške armadi krvavega posla dajali. Ko bi bili letos z začetkom vojne stali zopet pri Zajčaru in na moravski dolini, nikdar ne bil mogel Osman-paša Vidina zapustiti, iz Niša in Sofije vse vojake pri Plevni zjediniti in tako osodo tiščati na desno krilo ruske vojske.

Ruski car je bil lani na Kremlo prehudo besedo zoper Srbe rekel. Tačas nij poznal še divje hrabrosti nasprotnikov srbskih. Zdaj jo pozna. Zdaj bodo pa Srbi tudi lažjo priliko imeli dokazati še očitnejše svoje junaštvo in v tem smislu jim naj tudi Slovenci zakličemo: Bog daj srečo!

Ruske novine o vojski.

„Novoje Vremja“ pravi v svojem članku 24. t. m. pod vtisom ljutega boja pri Šipki: „Mi preživamo strašno, osodno minuto. V jednem izmed divjih, groznih klancev Balkanskih

Listek.

O nervoznosti.

(Spisal dr. Edvard Šavnik)

Nervoznost, — beseda dan denes tako pogosto imenovana, katero čujemo uže iz ust mladeniča in deklice, moža in žene, — prikažen, katero beremo pri prostemu človeku z obraza, — mnogoglavna hidra, katera straši po celem svetu, nadleguje posameznika, vznemirja družine in nadvladuje celi svet; — nervoznost je temna senca, katera spremljuje človeški rod, katera, kakor vedno rastoča popoldanska senca, raste tem bolj, čem več postaje sedanji rod v nravnej morali polovičarski, čem bolj je površen in lehkomiselen, — ona je črv, kateri neprestano gloda in kljuje na mozgu človeštva.

To nij natančna vednostna definicija nervoznosti, niti obsežna popularna, čestitim bralcem tako podati, bi bila težajna stvar,

zato bom skušal v teku svojega spisa naslikati nervoznost po njenih uzrokih, oblikah in vplivih, in prepustil domišljiji vsacega čestitih čitateljev, da si vpodobi to nemilo spremeljevalko človeškega rodu po svoji individualnosti, ter si poišče potov, po katerih se je bo izogibal in sredstev, s katerimi se je bode branil. — V to svrhu mi je treba najprej omeniti anatomske razmer človeškega organizma, posebno glede spolne različnosti.

Razmerljaj čutnic do celega životnega stroja in vsega duševnega življenja je pri možu po vsem različen od onega pri ženi. Ako opazujemo vsak spol za-se, primerjamo njihov životni stroj z duševnim delovanjem in strastmi, ako se oziramo na nalogo, katera pripada v javnem in družbinskem življenju enemu ali drugemu, razvidimo pač kmalu, da je nagnjenost za čutniške bolezni pri možu različna od one pri ženski, da provzročujejo vtisi vnanjosti pri obeh spolih različne nasledke.

Primerjaje život moškega z ženskim, nam

je kmalu očitna relativna razlika v velikosti in teži života v celoti, kakor v posameznih delih njegovih. Preveč bi se oddalil od stvari, ako bi hotel slikati spolne različnosti celega života, navedem v izgled le najimenitnejši del, glavo. Učenjaki anatomi, prvi mej temi profesor Huschke, merili so glavo po obsežji, cenili težo, ozirali se na razvitje koščenege okrova in razvitek možgan in našli pri možu po vsem absolutno in relativno prevladanje; in ta spolna razlika pri navedenem izgledu je tem večja, čem popolnejše postaje katerokoli pleme človeškega rodu v kulturi in civilizaciji. Ako pa imajo pri ženi života težji deli, kosti, muskuli i. t. d. v primeri z životom moškega manjši volumn, manjšo težo, je pa razmerje čutnic glede na druge organe pri ženi večje; — naravno tedaj, da se normalno čutniško življenje pri ženski tudi hitreje skali, da je učinek tega kaljenja bolj intenziven, vseh bolj dolgotrajen. — Ozrimo se na razmere, v katerih nahajamo žensko v različnej omika-

gor vojuje se gigantski boj, boj na življenje in smrt, boj, od katerega izhoda je odvisno mnogo o izhodu vojne. Borci obeh strani očitno izpoznajajo vso važnost, ki je položena njih zadači, Rusi stojično odbijajo take neprijatelje, a Turki s moževno hrabrostjo napadajo. Izida čakamo z razumljivim trepetom.

„Svremennija Izvestija“ pišejo: „Kar je prošlo, je prošlo! Več nego trije meseci so uže minuli — za koliko smo se približali cilju našega potovanja? Poleg vprašanja o turških kristijanih hodi zdaj še drugo na površje: vprašanje o naši časti; naše nezgode in pomote se morajo poravnati, poravnati ne z navadnimi sredstvi. Ako nam porta vse ponudi, česar moremo zahtevati, in še več, ne zadostuje več; da bi Carigrada ne vzeli, to je za nas nekaj nemogočega. Vojevati do zime in še dalje zaradi administrativne avtonomije dveh provincij, to bi se reklo kuriti peč z mahagonijevim lesom. Ne 200.000 mož, nego 800.000 mož se mora na noge postaviti in takoj čez Donavo vreči, naj kriči, kdor hoče in kakor hoče. V šestih tednih bi bila vojska končana in iztočno vprašanje rešeno.“

„Ruskij Mir“ pa pravi: „Vsako zlo ima tudi nekaj dobrega na sebi; naše neudače na bojišči so dobro vplivale na naše politično položje. Čem težje se vseh pripori, tem sigurnejši in trdnjejši je; čem ložje in hitreje bi se bili Carigradu približali, tem bolj bi bili turkoljubi kričali in morebiti bi se bile vele-vlasti res vmešavale na korist Turčije. Zdaj pa je menda vojno mišljenje Angleške in Avstrije obmolnilo, kaže se nekak strah zaradi odloga turške krize.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 28 avgusta.

Tudi na Dunaji je bil zadnjo soboto **ministerski** svet, h kateremu sta bila ministra Unger in Lasser telegrafično pozvana. Uzrok temu posvetovanju se je mnogokje iskal. Govorilo se je morda zopet o mobilizaciji. „N. Fr. Pr.“ pravi, da je uzrok shoda držanje gališkega deželnega zbora, katerega adresna debata se bolj razširja, nego je vladi ljubo.

Predsednik **hrvatskega** sabora je razposlal pismo, s katerim vabi poslance na zborovanje 3. septembra.

Pristop Avstrije k protestu berlinskega kabineta proti turškim zverstvom je **magjarske** liste popolnem razburilo, da svojega rojaka-ministra z naj bolj topimi ob-

nosti in primerimo to razmerje z organizacijo njenežnega života. Pri narodih, kjer zaostane žena na nizkej stopnji omikanosti, kjer je več stvar, nego moralna oseba, več sužnja, kakor sodruga moževa, povsod ondi živi ona v najhujšem robstvu, ali pa goji v popolnej brezdelavnosti v sebi kali najzlobnejših strasti; — ondi pa, kjer vpliva žena več, kakor jej je narava odmerila, kjer gospoduje in prevlada moža, nam svedoči statistika velike številke nervoznosti in blaznosti pri ženskem spolu; — povsodi tam nahajamo telesni stroj ženstva po vsem patoložen, to je bolehav, — povsodi razpad npravnostnega življenja, pomanjkanje čednostij.

Sloveči ameriški nacijonalekonom Henrik Karol Carey pravi v svojej knjigi „Die Grundlagen der Socialwissenschaft“: „Mit der Zunahme der Assoziationskraft steigt der Wert der Frau, damit aber auch die Nervosität.“ In zakaj?

Greši se mnogo; opušča se prava in vse-

dolžnji in očitnji ometavajo. „Kelet Nepe“ pravi, da ima Andrassy slovanstvo za ideal za bodočnost Avstrije. „Közvelemeny“ pravi, da je zdaj „kelih poln.“ Celo oficijozni „Hon“ obžaluje in graja Andrassyjevo ravnanje.

Vnanje države.

O **Srbiji** se dan na dan pripoveduje le o pripravah za boj. Pravijo, da hoče knez še veliko skupščino sklicati pred vojno. Drugi pa trde, da ima vlada sama vso oblast, odločiti, kedaj je čas, v akcijo stopiti.

Ker **francoska** vlada vidi, da je ta pot za-njo nevarna, na katero je stopila 16. maja, začinja se čez dalje bolj proti levici obračati in dela na vso moč na to, da se pokliče ministerstvo iz levega centra. Pa nij verjetno, da bi republikanci bili zadovoljni z gnjilim primirjem, ker jim je zmaga skoraj gotova.

Gambetta je od ministerstva tožen in pride pred sodnijo zavoljo svojega govora proti Mac-Mahonu v Lille.

Dopisi.

Iz Črnomlja 24. avgusta [Izvirni dopis.] Peročati Vam hočem o slavnosti, katero je napravila naša čitalnica v slavo rojstnega dne Nj. Veličanstva cesarja dne 19. t. m. Res ponosna sme biti na vspeh svoj, kajti nobena slavnost nij bila v desetih letih čitalničnega obstanka tako obiskovana, kakor se danja in črnomeljski mestjanje pokazali so ljubezen in vdanost do svojega vladarja s tem, da so uže v soboto 18. t. m. skoraj vsi k velikej cerkvenej slavnosti prišli, in da so se potem v nedeljo v največjem številu čitalnične slavnosti vdeležili. — V grajskem vrtu postavljen je bil velikansk maj, na katerem ste vihrale cesarska in narodna zastava, pričevaje, da naši narodni mestjanje niso izdajice cesarja, kakor se je nekaj nemčurskej svojati zaradi volitve v Novém mestu govoriti zljubilo — temuč, da so gotovo bolj cesarski, nego oni, kateri bi biti morali, — kateri pa le škilé v ljubljani „rajh“. Grajski vrt bil je ves okinčan s cesarskimi, avstrijskimi in slovenskimi zastavami in v sredi dvigala se je piramida iz lipovih vej, iz katerih srede bliščala se je krasna podoba Nj. Veličanstva. Krog in krog obdajali so nas lampijoni v narodnih barvah. — Okolo 8. ure zbrala se je, lahko rečem, za Črnomelj velikanska množica ljudstva domačega in veliko tujih gostov. — Predsednik čitalnični pozdravil je zbrane goste, jim pomen slavnosti razjasnil in končal s trikratnim „Slava Nj. Veličanstvu“, katero je zbor

obsežna skrb za telesno zdravje, sklepajo zakoni mej sorodniki, nakladajo ženstvu dela in naloge spolu neprimerne, prelika se domišljija in predražijo čutnice z obilnostjo in razkošjem. Z vrednostjo žene se pač lahko popravi in ukrepi tudi telesni njen stroj, to pa le s pogojem, da jej je ostati v svojem po naravi in konštituciji jej odmerjenem delokrogu v družini, da jej nij treba postati kruhoborka. Tudi v najvišjej omikanosti se ženi nij bati nervoznosti, ako je in ostane priprosta v svojih šegah in navadah.

Jako zanimivo je opazovanje vpliva haremškega življenja na čutnice žen orientálnih narodov. Socijalne razmere na vzhodu so telesnemu stroju žene tako primerne, da jej nij treba nikdar prestopiti meje kroga, za katerega je ustvarjena, da ostane prosta nenaravnega razburjevanja, kakor tudi duševnega tlačenja po preobitem delu. Strogo ločenje ženskega spola iz družbe možkega v javnem življenji vpliva jako ugodno na čutniško življenje

navdušeno odzdravil ter zapel cesarsko himno. — Govor predsednikov je bil zelo kratek. in ne brez vzroka, kajti slavnostni govor prepovedal je g. c. kr. okrajni glavar, češ, da kali javni mir in je celo zažugal z razpuščenjem društva, ako bi gdo omenjeni govor govoril. — Bog vedi, kakove očale je imel takrat gospod, da je v govoru kaljenje javnega miru videl?

Po govoru sledilo je petje čitalničnega pevskega zbora, katero se je tako krasno, vbrano glasilo, da mi je star Črnomaljec rekel: Lepšega petja si celo v nebesih ne želim. Po končanem programu sledile so še mnogovrstne popevke, samospevi in dueti — celo spevoigra „Odvetniki“ improvizirala se je ter zbudila buren smeh. Bengalični ogenj in pokanje možnarjev končalo je slovesnost, katero bodejo naši mestjani gotovo dolgo pomnili. — Zbranih je bilo gotovo do 500 ljudi, — in nijedna nerednost se nij zgodila, akoravno bi bilo to nekaterim ljudem zelo ljubo.

Tudi naši nemčurji praznovali so svojo slovesnost, a pri tej se proti povabljeni gospodi, — nekaterim udom „strelnega društva“ tako surovo in brez taktno obnašali, da bi ranjki Knigge gotovo iz groba vstal ter prišel v Črnomelj govorit o „Umgang mit Menschen“ — ko bi to zvedel. — Pa, umivaj zamorca, bel nikoli ne bode — in naši zelo olikani, nemškutarski „kulturträgerji“ se tudi nikoli spreobrnilo ter kaj naučili ne bodejo. — Ali žaba se je tako dolgo napenjala, da je počila in našim „možnarjem“ bi se lahko ravno kaj takega pripetilo.

Iz Doline na Dolenjskem 25. avg. [Izv. dop.] Dne 18. t. m. smo imeli pri nas javno preskušnjo na naši enorazrednej šoli v navzočnosti gospoda Gustava grofa Auersperga, ki je predsednik tukajšnjega krajnega šolskega sveta. Da se pri nas zanima i ljudstvo za napredek v šoli, svedoči še precej obilno število kmetskih poslušalcev; zlasti nas je tudi počastilo mnogo odličnih oseb sè svojo navzočnostjo. Skušinja sama pričela se je z izpraševanjem iz krščanskega nauka, iz katerega so učenci in učenke tako dobro odgovarjali, da se je gosp. predsednik sam očitno izrazil, da nij uže kmalu kje čul, da bi se bilo izpraševalo tako lepo in razločno, ob enem pa odgovarjalo, tako, kakor pri nas. Potem je izpraševal gosp. učitelj Božidar Valenta iz predpisanih predmetov isto tako izvrstno, da smo

žene. Mož ne vidi družih žen, kakor svoje in ne misli na druge; žene poznajo le svojega moža in živijo le z njim in v njem, nagnjenost enega k drugemu je tedaj popolnejša, mož ne pozna ljubosumnosti, žena pa nema in si tudi ne želi onih razvedrlih zabavnostij, kakor jih naše ženstvo tako čisla, ona si ne teži in ne draži svojih prebavnih organov pri poedinah z umetnimi jedili, katere bi naposled vznemirjale njene čutnice. Akoravno je Turkom in orientalom sploh postavno dovoljena poligamija, poslužujejo se tega dovoljenja le bogataši in mogočnejši, splošno pa velja, da malokateri narod se dejansko tako strogo zadovolji z eno ženo, kakor osmanski. Tako npravstveno življenje, take srečne družbinske razne morejo pač drugače, kakor ugodno uplivati na čutnice ženstva orientálnih narodov.

Pogledimo pa sedaj v severno Ameriko in na tamošnji položaj ženstva v javnem in družbinskem življenji. Tam se malo ozira na spolno spretnost ženskega duha, omika se

poslušalci strmeli. Branje, računstvo, zemljepisje, naravoslovje itd. šlo jim je jako dobro izpod rok; zlasti pa so odgovarjali vrlo dobro iz zgodovine. Videti je, da si je g. Valenta mnogo prizadejal, zlasti pri zgodovini, vcepiti malej deci ljubezen do mile naše domovine. Da, dokler imamo take učitelje, smemo se nadejati, da zarod naš se bode vedno bolj in bolj zanimal za domače stvari, da mu bode blagor naše zatirane, nesrečne domovine v prvej vrsti pri srci. Pokazal je vrli gosp. učitelj, da se je daroval v resnici z dušo in telom šoli, da mu je za to mari, da izobrazí mladino, up in nado naše boljše prihodnosti. Pravo, gosp. učitelj! Izdajica je oni, kakor je odgovorila nežna deklica, ki ne ljubi svoje domovine, kdor zataji svoj materni jezik.

Po skušnji pogostil je gospod grof še vso mladino s kruhom in nekoliko vinom, ko so se mej tem prepevale lepe domače pesni in se je vrstila v prekrasnem parku igra za igro.

Iz Krškega mesta 23. avgusta. [Izvirni dopis.] Pravljica pripoveduje, da so v velicem mestu Limberica mestjani bika na cerkveni stolp zvekli, da bi gori zraslo travo popasel. To se je neki v času godilo, ko še Limberčani niso imeli niti ljudske niti mestjanske šole, ko je mesto možgan še praprot rasla izpod njihovih klobukov, zdaj so neki ti Limberčani uže pametnejši. Da pa ta pameten rod ne izumre, skrbela je osoda s tem, da je v našem krškem mestu nekaj tega limberčanskega semena zaplodila, ki dobro rase in včasih pokazuje, kako je mogoče, da človek na glavi stoji ter s kurjimi očesi v svet gleda. En mali primer: velika vročina in suša je zdaj. V takem času navadno nij dosti vode, rado je zmanjkuje, in v našem mestu blizo Save je le par štepihov, ki še nekaj poštene vode, ne zgolj Save imajo. No, v gorenjem konci mesta sta dva taka, najboljša voda je v njih bila, zdaj je nij več. Zakaj ne? Suša? Ne! limberški možgani so tega krivi. Gosp. Hočev var zida pred tema štepihoma lepo, veliko poslopje; to je sicer lepo, dobomo lepša stanovanja, ali za mort in enake reči rabil je ta gospod vodo iz navedenih najboljših štepihov ali vodnjakov in ker je zdaj vode zmanjkalo, zmanjkati moralo, stoji sod vode, katera se je iz Save pripeljala za pripravo morta, kakor ironija pred stepihi: Krčan, zdaj pa pij

vodo iz Save, dober tek! In da naš Limberčan reč še bolje spozna, dal je gospod Hočev var štepih, ki je na koncu mesta pri šoli, katero je on sezidati dal, zapreti, češ, za-te, Krčan, je Sava dobra.

In mislite, da se je kdo Krčanov kaj pritoževal zoper to oslarijo, da se v zdajšnjem suši mesto prav bližnje Save najboljša voda za napravo morta vporablja? Bog ne daj, mi toliko v dolžniških knjigah gospod Hočev varja tičimo, da hočemo, nečemo, moramo biti drugi natis Limberčanov, ki so bika na cerkveni stolp vlekli!

Je žalostno to, pa kaj se hoče. Gospod Hočev var je močno petičen, in, zlato tele, pred tabo na kolenih ležimo in položimo ti to malo možgan, kar nam jih še je, na oltar tvoje imena!

Iz Velikih Lašč 27. avg. [Izv. dopis.] O onej nesreči (požaru), ki sem jo v zadnjih dveh dopisih objavil, imam omeniti še škodo, ki je bila pa še le pozneje cenjena. Ta znaša, kot minimum le — 190.000, reci: sto devetdeset tisuč gold. Če se odšteje onim, ki so bili zavarovani za 5 ali 6000 gold. pri graškej zavarovalnici, ostane še za celih 184.000 gold. škode, ki je zadela nesrečne nezavarovane! Tem bode pa mogla le radodarna in usmiljena človeška roka — z milodari vsaj nekoliko — pripomagati. Lehko si vsakdo misli, kako uboštvo jih sedaj tare, in da ne bodo tako kmalu iz tega brezdna — rešili se! — Sedaj pa se bliža jesen in zima, — strašen čas za reveža — brez domovja! Le kar je kdo na sebi obleke imel — to ima, a za življenje — kar ima ostalega malega na njivi, vse drugo je vpepeljeno!

Če bi morebiti ta ali oni iz usmiljenja do omenjenih nesrečnežev kakov majhen dar za nje podariti hotel, prosim blagovoli poslati ali na farno predstojništvo (v Dobrépolji), ali pak na županstvo v Kompoljah. — To prosim v imenu nesrečnežev in slavna uredništva naših slovenskih časnikov bodo gotovo tudi rada sprejemala.

Iz Gorice 27. avgusta. [Izv. dopis.] Kakor lani, tako je tudi letos pevsko društvo „Slavec“ pelo pri slovesnej maši v jezuitskej cerkvi. Žalibog, da je bilo grdo deževno vreme 22. t. m. nekoliko oplašilo naše pevce, da se niso udeležili v tolikem številu, kakor

je bilo baš želeli. Vrh tega bil je 24. t. m. petek, to je dan, ko imajo ljudski učitelji še šolo. Iz tega slednjega razloga tudi nijsmo videli skoro nobenega ljudskega učitelja, kar smo pač obžalovali, ker so ti gospodje pri „Slavcu“ najboljše pevske moči.

Kljubu temu se je vendar vse prav dobro izšlo. Pod vrlim pevovodjem g. Hribarjem je pelo kakih 30 pevcev Oberhoferjevo mašo prav dobro, da, morda celo boljše, nego lani, ko je pelo isto mašo nad 100 pevcev. Cerkev pa letos nij bila tako napolnena, kakor lani. Glavni kontingent so dali le Slovenci; naši zagrizeni lahoni goriški so se le v pičem številu skazali v cerkev, češ, da je sramotno poslušati te „sklavarje“.

Po slovesnej sv. maši, katero je sam monsignor J. Budan s pripomočjo nekaterih drugih g. duhovnikov pel — za kar bodi vsem lepa hvala — bil je občni zbor „Slavcev“ v prostorih goriške čitalnice. Poleg družega se je tu sklenilo, da se bode „Slavec“ pri napravi novih veselie oziral posebno na Komen, na Postojno in Brdo.

Izvoljen je bil tudi nov predsednik, namreč g. prof. Šantelj, a tudi nekateri novi odborniki bili so izvoljeni po vzklicu. G. Hribar je predlagal, da se gospodom duhovnikom kateri so bili tako prijazni, da so sv. mašo peli, izrazi pismena zahvala. Ta predlog je bil z navdušenjem enoglasno sprejet, le nekdo je bil proti temu predlogu, namreč kaplan gosp. Fr. V. To je prav tisti mož, ki je pred kratkem v nekem ljubljanskem časopisu hujskal zoper nekega gospoda, ker si je upal kritikovati nekovo „cerkveno petje“ tu v Gorici. Sicer, g. V. si tacuisses, philosophus mansisses. Vam kot neveščaku na muzikalnem polji se ne gre mešati v take stvari. Dobra kritika koristi. Tudi nij baš častno za Vas, da ste po Tominskem agitovali zoper prekoristno društvo „Slavec“, vedite tudi, da nas kaj veseli, da se Vam je spodletela Vaša namera, kojo izvršiti ste se toliko prizadejali, da bi namreč pri „Slavčevi“ maši noben duhovnik ne hotel maše brati, nego da bi se moral „Slavec“ zadovoljiti sè samim kapucincem, ki bi imel mašo. —

Ob 5. po polu dne je bil koncert na Katarinijevem vrtu. Reči smem, da so se vsi pevski kakor tudi godbeni komadi prav izvrstno izvršili. Vrt je bil okoli 7. ure zvečer

intelektuelna zmožnost prav dobro, ženska čutljivost pa trpi in postaje ekscesivna. Nasledki te prenapete čutljivosti pa se ne zabranjujejo z delom, primernim telesnim in duševnim močem žene, ker nij kmalu dežele, kjer bi se ženstvo tako malo brigalo za vsakdanje delo in telesne vaie, kakor v severni Ameriki. Na drugej strani pak se vede ženstvo jako emancipirano, se udeležuje strastno javnega življenja, strankarskih bojev in političnih diskusij, kar uže razburja čutnice močnega organizma, tembolj pa tako rahlih bitij, kakor je ženska.

Predstavljal sem vam, čitalci, ženo na nizkej stopinji omikanosti, predstavljal sem jo vam civilizirano in emancipirano in razvideli ste, kaki so nasledki za čutniško življenje njeno na enej ali na drugej stopinji.

Le prava npravstvena omika, katera postavi vsacega na svoje mesto, zagotovi vsem harmoničen razvitek intelektualnih zmožnostij, katera izključuje siromaštvo in obilnost, strankarske strasti in druge mrzkosti človeštva,

le ta more bolezní čutnic — nervoznost manjšati, zabranjevati in izruvati. Žalibog pa nahajamo po deželah, katere imenujemo visoko civilizirane, povsodi, kamor se obrnemo, strasti, siromaštvo na enej strani, obilnost na drugej, splošna prikazen pa je polovičarska omikanost; — in po deželah in mestih, kjer prevlada pokvarjenost naravnih šeg, siromaštvo ali tercijalstvo, povsodi tam so rodovitna tla za razvitje nervoznosti; nevarnost, katera preti ženstvu v obilnejši meri, kakor možkemu spolu.

Po vsem tem, kar sem skušal sedaj dokazati, da je žena po anatomskega stroju svojega života in po svojem položaji mej svetom spretnejša za čutniške bolezni, povekša jej nagnjenost do nervoznosti še naloga, katero je prejela od narave. Ona nosi v sebi kal bitnega življenja, — in to uže prouzročuje mnogovrstne, neprijetne in večkrat tudi nevarne prikazni v čutniškem življenji; potem vplivajo porod, dojitev rojenca in otročniške bolezni jako intenzivno na njene čutnice. Ako si ona ne ohrani naravno-harmonične zveze

mej spolnim življenjem in čutnicami, preti jej nevarnost, postati nervozna. Ako postanejo spolni občutki silnejši, kakor navadno, bi jaz ne iskal vedno uzroka temu v bolečej razdraženosti spolnih delov, po večini se bo našel v sredini čutniškega življenja.

V tem kratkem premišljevanji skušal sem krasni spol opozoriti na nekaj slučajev, kateri imajo sicer gladko površnost, kažejo po večem prijazno svojo stran, pohleven obraz, izgledajo jako nedolžni, kateri pa pri najmanjšem nasprotovanji pokažejo tudi svojo drugo, slabo stran kot opominjajoči napovedovalci preteče nervoznosti; — preidem sedaj na posebne razmere, katere so v zvezi z razvitjem nervoznosti, katere najdemo v vsakdanjem življenji človeškem, ki izhajajo od vnanjih utisov narave ali sveta, ali pa izvirajo iz duševnega življenja človeškega, iz konstitucije, temperamenta, strasti, odgoje, posestva in premoženja itd.

(Dalje prih.)

še precej poln, a goriškega Laha niji opazil nobenega. Baje so hoteli tukajšnji Lahi neko demonstracijo s tem napraviti, da se nobeden njihovega tabora ne udeleži. Ubogi Italijančiči! Bodite odkritosrčni ter recite, da ste kar vsi zeleni od jeze, ker vam nij mogoče kaj takega napraviti!

Iz Dalmacije 22. avg. [Izv. dop.] („Kranjski fantje“ v Dalmaciji.) V enem letu imamo sedaj uže tretjega bataljonskega poveljnika. Predniki so bili priljubljeni pri svojih podložnih, kajti po očetovsko so skrbeli za nje. Ko smo v Metkoviču bili, nas je do meseca oktobra le okolo 20 ostalo, ki nijsmo mrzlice imeli. Oberstlajtenant baron Lempruch je dobro vedel, da je treba opešane moči varovati in nij pustil v vročih dnevih po razbeljenem skalovji pol dneva plezati, ampak v senci smo šolo imeli. — Denašnje dni je to vse drugače. — Prišel je pred enim mesecem k bataljonu major pl. Klobus. O vročih dnevih, kakor so sedaj v sobi ob 9. uri zjutraj 25 do 27° R. na prostem 40° R. komandira bataljon ob 1/2 6. na vaje; gremo dve uri daleč, potem se še le vaja prične in o 1/2 11. pridemo domov. So-li take hude vaje v tej vročini prijetne ali ne, to se je pokazalo včeraj. Ob navadnej uri uže plezajo vojaci po bregovih proti Almissi. Vročina grozna, žeja huda — počitka in vode nič. Proti enajstj komandira major bataljon domov; veliko vojakov se je zaradi slabosti poleg ceste zgrudilo, pa opočivši se, so se vendar le na noge spravili. Ko domov pridejo, povejo žalostno novico, da je Matiju Martinčiču (od sv. Jurja, fara sv. Križ) in Martinu Restetu (iz Male Cikave, St. Mišel) kri zavrela in prvi je uže z „sack und pakom“ umrl, ker so se mu od solca možgani vneli, drugi pa be tudi kmalu. Zdravniški pomočki so bili zastoj; umrl je tudi ta črez malo časa in denes jih nesemo k sv. Stefanu v jamo. Častniki so sinoči feldmaršallajtenantu Jovanoviču, ki uže nekaj dni tu prebiva, veličasten bal napravili.

Denašnje vajo je šel general sam gledat ukazal je telečjake doma pustiti in napolnene steklenice soboj vzeti. Prignal je bataljon mesto ob enajstih uže pred devetimi domov. Slava mu!

Akoravno tako hitimo v vajah, da se kdo zvrne in takoj dušo izpusti, se vendar le Slovenci v večernem hladu odpočivši se dnevnega truda zberemo, zakrožimo kako domačo slovensko pesen ter pokažemo, da: „to smo kranjski fantje.“

Domače stvari.

— (Cesar) je mil. daroval za pogorelce na Kompoljah, o katerih denes naš velikaški dopis govori, 1500 gld., katere je deželna vlada uže poslala na razdeljenje.

— (Umrl) je 25. t. m. v Kremsu za Dunavom Franjo Petelin, vojak pri tamošnjem ženijskem polku. Ranjki je dovršil šesti razred na ljubljanskej gimnaziji, kjer se je pri vsakej priliki kazal domoljubnega mladeniča, potem so ga vzeli k vojakom in tu ga je pobrala po kratkej bolezni nemila smrt. Naj ostane v blagem spominu sošolcem in prijateljem!

— (Umrl) je Jožef Gliha, duhovnik v pokoju, pretekli teden v Kranji.

— (Gospa Rozalija Homan) je včeraj zjutraj po dveletnej hudej bolezni za prsnim rakom umrla; njej res velja — kakor

„Slov.“ piše — izrek svetopisemski, da jej bodo sledila njena dobra dela. Še predno je zbolela, je bila svoje premoženje razdelila mej uboge.

— („Sokol“) je prejel od vatrogasnega zbora v Karlovcu vabilo, da se udeleži blagoslovljenja zastave, katera svečanost bude 8. in 9. septembra. Odbor „Sokola“ je sklenil udeležiti se, in pozivlja društvenike na izlet v Karlovac. Odbor „Sokola“ je dalje odločil učiniti koncem septembra „Sokolsko“ zabavo v prostorih Čitalnične restavracije. Da se bude telovadni del zabave vršil točno in čestno, vabijo se „Sokoli“, da pridno telovadijo.

— (Nenavaden sprevod.) Predvčeranj so skozi naše mesto gonili več mladih skupaj zvezanih, uklenjenih žensk, ki so obsojene, da gredo v Begunje na Gorenjsko v zapor. Nenavaden prizor je bil zbral mestne male fantine in brezposelske ženske, ter pasante v cele trope, ki so zijaje in strme hodile za nesrečnicami. Poročevalec naš je čul neko žensko v božjem in človeškem strahu reči: „Jezes-Marija, ko bi eno od moje žlahte tako-le ukleneno vodili, jaz precej tam-le v vodo skočim od sramote.“

— (Suša.) Iz Metlike se nam poroča 26. t. m.: Tukaj uže od spomladi nij dosta deževalo; kmetje prihajajo po dve uri daleč v Metliko v celih karavanah po vodo, goveda večkrat mukajo zaradi žeje. Na zadnjem sejmu je 16 prešičev od žeje poginilo, po potu pa Bog zna koliko. Ako ne bode kmalu dežja, bode kmet zopet strašan siromak.

— (Požarov) je letos po našej domovini ob tem času nenavadno mnogo. Večje konstatiramo, malih o pravem času niti ne zvemo. Nij mogoče ljudij dovolj svariti pred zlorabo z ognjem in nagovarjati jih k zavarovanju.

— (Popravek.) Po pomoti se je v številki 193 od 25. t. m. v „Slov. Narodu“ bil tiskal dopis o svečanosti na čast rojstvenega dné cesarjevega kot „iz Črnomlja“. Dopis je bil „iz Metlike“.

Zahvala.

Za mnoge dokaze srčnega sočutja ob bolezni, kakor tudi za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku našega preljubljenega očeta, oziroma soproga, deda in tasta, gospoda

Andreja Stegnarja,

c. kr. uradnika v pokoji,

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno pa slavnemu društvu komisijonarjev presrečno zahvalo.

V Ljubljani, 28. avgusta 1877.

(228)

Žalujoči ostali.

Dunajska borza 28 avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	63 gld. 75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	60
Zlata renta	74	40
1860 drž. posojilo	112	—

Tujci.

27. avgusta:

Evropa: Juvančič iz Rateč. — Majhenič od sv. Nikolaja. — Glavatzky iz Trbovlja. — Plascher iz Rateč.

Pri Slonu: Sedevec iz Dunaja. — dr. Ostertag iz Sežane. — Osterman iz Dunaja. — Fink iz Gradca. — Bacher iz Dunaja.

Pri Malléi: Pfeifer iz Trsta. — Brül iz Dunaja. — Rosenauer iz Gorice. — Swara iz Kranja.

Akcije narodne banke	830	—	—
Kreditne akcije	194	—	—
London	120	—	—
Napol.	9	62	—
C. kr. cekini	5	72 1/2	—
Srebro	105	—	—
Državne marke	59	05	—

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

30 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v neseh, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shušanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenec in je bolje, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Krati izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo št. 73.670.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja,

Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dristi in grži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtju, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganju v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in član mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bozne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam. James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalescière du Barry vsostransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimern, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj pacient, ki je uže bolehal 8 todnov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je valed rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Spričevalo št. 72.618.

La Roche sur Yon, 30. julija 1868.

Vaša Revalescière ozdravila me je popolnoma strašnih želodčnih in čutnicnih bolezni, katere so me deset let aučile.

(Gospa) Armanda Prevost, posestnica.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več mase, ko pri zdravilih.

V plehastih puščah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 33 gold. — Revalesciero-Biscuiten v puščah in Revalesciero-Chocolatée v prahu 12 tas 1 gld. 50 kr., 24 tas 2 gld. 50 kr., 48 tas 4 gld. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gld. Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaszi, Wall-Fischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in spocerjajkih trgovcih; tudi razpošilja dučajaka hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih. V Ljubljani Ed. Mahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem oriu“, v Reki pri lekarju J. Prodmanu, v Celovcu pri lekarju Birnbacherju, v Spjletu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschu, v Zadru pri Androviču. (125)

Čistenje in izboljšanje vina

z marzeljsko žolco,

najboljše, najpripravnejše, cenó in dozda nedoseženo sredstvo, da vino čisti, da mu dá lepo svitlobo in da mu vzame slabi sodov in gnjilobni okus. Poduk v obéh deželnih jezikih zastoj. Naj se obrača na agenturo A. Hartmanna v Ljubljani. (227—1)